

Miisa Kanerva

VAPAAEHTOISTEN KOKEMUKSIA KOIRA-AVUSTEISESTA LASTEN JA NUORTEN TUKIHENKILÖTOIMIN- NASTA

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Yhteisöpedagogikoulutus

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (AMK)
Tekijä	Miisa Kanerva
Työn nimi	Vapaaehtoisten kokemuksia koira-avusteisesta lasten ja nuorten tukihenkilötoiminnasta
Toimeksiantaja	Erytishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry, Ressu-toiminta
Vuosi	2023
Sivut	27 sivua, liitteitä 1 sivu
Työn ohjaaja	Sirpa Räikkönen

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää vapaaehtoisten kokemuksia koira-avusteisesta lasten ja nuorten tukihenkilötoiminnasta.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimusta varten haastateltiin Erytishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry:n Ressu-toiminnan vapaaehtoisia, jotka toimivat lasten ja nuorten tukihenkilöinä koiransa kanssa. Yksilöhaastattelut tapahtuivat videopuhelun välityksellä. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina ja aineisto on myös purettu teemoittain. Haastatteluiden materiaalia siteerataan tutkimustuloksissa, jotta lukija saa selkeimmän mahdollisen kuvan vapaaehtoisten omista sanoista.

Tuloksissa nousi esille, että vapaaehtoiset kokivat tukihenkilönä toimimisessa eniten palkitsevana luottamussuhteen syntymisen sekä tukena olemisen. Vapaaehtoiset kokivat koiran vaikuttavan merkitykselliseksi tukisuhteen alussa, mutta koiran vaikutus jatkossa jakoi ajatuksia. Kaikkien vapaaehtoisten kokemus oli kuitenkin se, että koira vaikuttaa tapaamisien sisältöön tekemällä niistä ulkoilupainotteisia. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää Ressu-toiminnan kehittämisessä.

Asiasanat: eläinavusteisuus, vapaaehtoistyö, koira-avusteisuus, tukihenkilötoiminta

Degree title	Bachelor of Humanities
Author	Miisa Kanerva
Thesis title	Volunteers' experiences of dog-assisted child and youth support person activities
Commissioned by	Association of Special Care Organizations EHJÄ ry, Ressu operation
Time	2023
Pages	27 pages, 1 pages of appendices
Supervisor	Sirpa Räikkönen

ABSTRACT

The goal of the thesis was to find out the volunteers' experiences regarding dog-assisted support person activities for children and young people.

The thesis is qualitative research. Volunteers that were interviewed for the thesis were from Ressu operation of the Association of Special Care Organizations EHJÄ ry. The volunteers work there with their dogs as support people for children and young people. Individual interviews took place via video call. The interviews were held as theme interviews and the material has also been broken down by theme. The material of the interviews is cited in the research results so that the reader gets the clearest possible picture of the volunteers' own words.

The results showed that the volunteers found the creation of a relationship of trust and being supported to be the most rewarding when working as a support person. The volunteers felt that the dog seemed meaningful at the beginning of the support relationship, but the dog's influence in the future divided opinions. However, the experience of all the volunteers was that the dog influences the content of the meetings by making them focused on outdoor activities. The results of the research can be used in the development of Ressu-operations.

Keywords: animal assistance, voluntary work, dog assistance, support person activities

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	6
2.1	Eläinavusteisuus.....	6
2.2	Vapaaehtoistyö.....	7
2.3	Eläinavusteinen vapaaehtoistyö.....	8
2.4	Aiempi tutkimus.....	10
3	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	11
3.1	Tutkimuskysymys ja kohderyhmä.....	11
3.2	Tutkimusote.....	12
3.3	Aineiston kerääminen.....	13
3.4	Aineiston analyysimenetelmä.....	14
4	OPINNÄYTETYÖN TULOKSET.....	15
4.1	Motivaatio koira-avusteiseen lasten ja nuorten vapaaehtoiseen tukihenkilötoimintaan.....	15
4.2	Kokemus koiran vaikutuksesta tukisuhteeseen.....	16
4.3	Kokemus Ressu-toiminnasta.....	20
5	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	22
5.1	Keskeisten tulosten tarkastelu.....	22
5.2	Eettisyys ja luotettavuus.....	24
5.3	Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset.....	25
	LÄHTEET.....	26

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on vapaaehtoisten kokemukset koira-avusteisesta lasten ja nuorten tukihenkilötoiminnasta. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Opinnäytetyö toteutetaan Erytishuoltojärjestöjen liitolle eli EHJÄ ry:lle ja tutkimuksen kohteena ovat Ressu-toiminnan vapaaehtoiset. Ressu-toiminnassa vapaaehtoiset toimivat tukihenkilöinä oman koiransa kanssa lapsille ja nuorille, joilla on lastensuojelun avohuollon asiakkuus tai muuten arvioitu tarve tukeen. Tukihenkilötoiminnan taustalla on lastensuojelulaki (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417), jonka mukaan lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen tulee saada tukihenkilö tarpeen tullen (Laimio & Välimäki 2011, 11, 15).

Opinnäytetyöprosessi sai alkunsa syksyllä 2022. Opinnäytetyössä tutkitaan vapaaehtoisten kokemusta omasta motivaatiosta, koiran vaikutuksesta tukihenkilötoimintaan sekä kokemusta Ressu-toiminnasta. Tutkimusmenetelmänä käytän teemahaastattelua ja aineistolähtöistä analyysia. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina kuudelle Ressu-toiminnan vapaaehtoiselle alkuvuonna 2023 videopuheluiden välityksellä. Tavoitteena on antaa välineitä Ressu-toiminnan kehittämiseksi vapaaehtoisten työkentällä. Opinnäytetyön avulla haluan antaa konkreettisen kuvan koira-avusteisesta vapaaehtoisesta lasten ja nuorten tukihenkilötoiminnasta, tehdä koira-avusteisesta toiminnasta näkyvämpää sekä nostaa esille vapaaehtoistoiminnan merkittävyyttä. Ajatus opinnäytetyön aiheelle syntyi omasta mielenkiinnostani koira-avusteisuutta kohtaan. Koiria on hyödynnetty jo pitkään ihmisläheisissä työmuodoissa ja aiheesta löytyy myös tutkimuksia. Koira-avusteisesta vapaaehtoistoiminnasta on puolestaan niukasti aikaisempaa tutkimusta.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Eläinavusteisuus

Eläimellä on kyky kohdata ihmisiä heidän eri kommunikointitavoistansa huolimatta. Ihmiset usein asettavat vaatimuksia itselleen ja toisilleen vuorovaikutukseen liittyen. Eläimen paikalla olo yleensä vähentää jo itsessään paineita ihmisten välillä tapahtuvasta vuorovaikutuksesta. Ihmisten väliseen vuorovaikutukseen kuuluu usein suunnitelmallisuus, sanallisuus ja sosiaalisten normien noudattaminen, kun taas eläimelle riittää pelkkä läsnäolo. (Ervast & Raukola-Lindblom 2021, 77.)

Vuorovaikutus eläimen kanssa on yksi sosiaalisen käyttäytymisen muoto. Vuorovaikutussuhteet vaikuttavat parhaimmillaan luottamuksen ja luotettavuuden lisääntymiseen sekä immuunijärjestelmän paranemiseen ja kivun hallintaan. Vuorovaikutus eläimen kanssa laskee verenpainetta, vähentää yksinäisyyttä, masentuneisuutta sekä ahdistusta. Eläimet voivat auttaa elämänlaadun kohentamisessa, sekä parantaa sosiaalisia suhteita. (Kahilaniemi 2020, 18.) Eläimen kanssa vuorovaikutuksessa oleminen lieventää fysiologista stressireaktiota perustuen mm. ihmisen ja eläimen kehon tuottamiin stressihormoneihin ja mielihyvähormoneihin. (Ervast & Raukola-Lindblom 2021, 211.)

Eläinavusteinen työskentely kuuluu osaksi Green Care -toimintaa. Green Care on luonto-, eläin- ja maatala -avusteista ammatillista toimintaa. Kyseisiä palveluita hyödynnetään osana hyvinvointi- ja terveyspalveluita. Eläimen hyödyntäminen tarjoaa valmiuksien ja taitojen harjoittelemisen vaihtoehtoisella, toiminnallisella ja kokemuksellisella tavalla kasvatus- ja kuntoutustyössä. (Kahilaniemi 2020, 16.) Green Care Finland ry tekee sellaisista luonto ja maaseutu ympäristöihin liittyvistä ammatillisista toiminnoista näkyvämpiä, joilla edistetään ihmisten hyvinvointia ja elämänlaatua. Se toimii myös alan aktiivisena kehittäjänä. (Green Care Finland s.a.)

Eläimen hyöty on merkityksellinen siellä, missä sitä osataan hyödyntää: koira rauhoittaa, rentouttaa ja lisää jopa asiakkaan motivaatiota. Eläinavusteinen työskentely (*Animal-Assisted Interaction, AAI*) on kattokäsite toiminnan eri muodoille. Jokaisella eläinavusteisen työskentelyn ryhmittymällä on merkittävä tehtävä asiakkaan arjessa, opetuksessa ja koulutuksessa. Suomessa tehdään

paljon eläinavusteista työtä ja käytetyimpiä käsitteitä ovat eläinavusteinen terapia (*Animal-Assisted Therapy, AAT*) ja eläinavusteinen opetus (*Animal-Assisted Education/Pedegogy, AAE/AAP*). Näiden lisäksi on myös eläinavusteinen sosiaalityö (*Animal-Assisted Social Work, AASW*). Nämä eläinavusteiset työmenetelmät ovat ammatillisia, suunniteltuja, tavoitteellisia sekä dokumentoitavia työmuotoja, mitkä on hyvä erottaa eläinavusteisesta toiminnasta. Eläinavusteinen toiminta (*Animal-Assisted Activity, AAA*) on aikaisempiin verrattuna vapaamuotoisempaa. (Kahilaniemi 2020, 18–19.) Tämä opinnäytetyö keskittyy eläinavusteiseen vapaaehtoistoimintaan, jolle on oma kappaleensa opinnäytetyössä. On kuitenkin hyvä tietää muutkin eläinavusteisen työn käsitteet, jotta ne pystyisivät erottamaan toisistaan.

2.2 Vapaaehtoistyö

Vapaaehtoisuus on toimimista muun muassa tärkeäksi koetun asian puolesta, maailman muuttamista, epäkohtiin puuttumista, hyvän tekemisen paloa, mutta se on myös paljon muuta. Vapaaehtoisena ei tarvita koulutuksen tuomaa ammattitaitoa, vaan ihminen voi toimia tavallisen ihmisen tiedoin ja taitojen avulla, tai vapaaehtoinen voi hyödyntää jotain erityisosaamistaan. Vapaaehtoistoiminnasta ei saa palkkaa ja se perustuu omaan valintaan ja vapaaseen tahtoon. Jokainen valitsee itse, mikä tuntuu omalle ja minkä asian eteen haluaa tehdä vapaaehtoistyötä. (Kansalaisareena s.a) Laimion ja Välimäen (2011) määritelmä vapaaehtoistoiminnasta: ”Vapaaehtoistoiminta on omasta halusta lähtevää, palkatonta toimintaa, jota tehdään omia arvoja vastaavan yhteisön hyväksi. Se on merkki halusta osallistua ja vaikuttaa ja sen tulisi olla kaikkien kansalaisoikeus”.

Vapaaehtoistyötä tehdään omien kykyjen, aikataulujen ja voimavarojen mukaan, riippumatta iästä, asuinpaikasta, sukupuolesta tai muista ominaisuuksista. Ammattityötä ei voi korvata vapaaehtoistoiminnalla, vaan vapaaehtoiset tuovat omannäköisensä lisän palveluihin. Vapaaehtoistoiminta rikastuttaa elämää yksilöllisellä ja yhteiskunnallisella tasolla. Vapaaehtoistoiminta vahvistaa yhteiskunnallista luottamusta ja sosiaalista pääomaa sekä toimii yhteiskunnan taloudellisen kehityksen perustana. (Kansalaisareena s.a)

Vapaaehtoisuudesta hyötyy sekä tekijä että sen kohde. Vapaaehtoistoiminnassa voi päästä oppimaan uusia taitoja, kokemaan iloa ja tutustumaan uusiin ihmisiin. Vapaaehtoisena voi saada paljon uusia kokemuksia ja voi parhaimmillaan kokea voimaantumista tekemänsä vapaaehtoistyön myötä. Suomessa ehkäistään yksinäisyyttä ja syrjäytymistä, lisätään osallisuutta, edistetään taidetta ja kulttuuria, järjestetään urheiluseuratoimintaa, ylläpidetään luonnon ja ympäristön puhtautta ja edistetään monin tavoin ihmisten ja eläinten hyvinvointia vapaaehtoistoiminnan avulla. (Kansalaisareena s.a)

Motivaatio jaetaan sisäisiin ja ulkoiisiin tekijöihin. Vapaaehtoistyöntekijät ovat usein sisäisesti motivoituneita, sillä heille tyytyväisyys ei tule niinkään ulkoisista tekijöistä, vaan itse tekemisestä ja sen tuottamasta ilosta. Kun puhutaan sisäisistä motivaatiotekijöistä, niillä tarkoitetaan tarpeita toteuttaa ja kehittää itseään. Sisäisesti motivoitunut haluaa oppia uutta, kehittyä tehtävässään ja olla osana jotakin merkittävää. Sisäisen motivaation omaavat ovat usein tehokkaita ja kyseinen motivaatio on kestävä. Ulkoiisiin motivaatiotekijöihin kuuluu muun muassa palkka, kannustus, palaute, ulkopuolinen tuki ja osallistumismahdollisuudet. Ulkoisten motivaatiotekijöiden vaikutus on lyhytaikaisempi, koska esimerkiksi palautetta olisi muutoin saatava jatkuvasti. Ihminen ei ole aina tietoinen kaikista motiiveistaan, sillä niiden tunnistaminen ei ole helppoa. Vapaaehtoistoiminnassa motiiveilla on merkitystä, sillä ne auttavat tehtävän valinnassa, ohjauksessa, tukemisessa sekä palkitsemisessa. (Laimio & Välimäki 2011.)

2.3 Eläinavusteinen vapaaehtoistyö

Eläinavusteinen vapaaehtoistyö vastaa eläinavusteisen toiminnan määrittelmää (*Animal-Assisted Activity, AAA*) kansainvälisten määritelmien mukaan. Eläinavusteinen vapaaehtoistoiminta on vähemmän päämääräorientoitunutta, kuin ammatillisessa ohjauksessa, eikä ohjaajan tarvitse olla kasvatusalan tai sosiaali- tai terveysalan tai ammattilainen. Eläinavusteisen toiminnan puitteissa tehdään hoiva- ja virkistystarkoituksessa tavoitteellisia käyntejä ja vierailuja asiakkaiden luokse. (Hautamäki ym. 2021.)

Eläinavusteisessa toiminnassa käytetään motivoivia, kasvatuksellisia ja mielihyvää tuottavia keinoja lisäämään ihmisen hyvinvointia. Ammatillisessa ohjauksessa ohjaajan, asiakkaan ja eläimen välinen vuorovaikutus on suunnitelmallisempaa kuin eläinavusteisessa toiminnassa. Vapaaehtoistyö voi olla myös osa eläinavusteista terapiaa tai koulutusta niin, että vapaaehtoisen ja eläimen muodostama työpari työskentelee sosiaali- ja terveydenhuollon tai kasvatus ja opetusalan ammattilaisen kanssa. Eläinavusteiseen vapaaehtoistyöhön voi osallistua, kun tarvittava perehdytys on saatu. Eläimen on oltava soveltuva vapaaehtoistyöhön erilaisissa ympäristöissä ihmisten parissa. (Ikäheimo 2013, 10.)

Opinnäytetyön tilaaja on Erityishuoltojärjestöjen liiton EHJÄ ry:n Ressu-toiminta, mikä ohjaa ammatillisesti koira-avusteista vapaaehtoistyötä. Tällä hetkellä Ressu-toimintaa on Turun seudulla, Porin seudulla ja Espoossa. Ressu-toiminnassa vapaaehtoiset toimivat tukihenkilöinä oman koiransa kanssa lapsille ja nuorille, joilla on lastensuojelun avohuollon asiakkuus tai muuten arvioitu tarve tukeen. Tuki on yhdessä tekemistä ja välittävää läsnäoloa. Koira on tapaamisissa mukana tarjoamassa luontevasti läheisyyttä ja sen läsnäolo innostaa lapsen ja nuoren myös ulkoilemaan. (Ressu 2018) Ressu-toiminnassa mukana olevia koiria kutsutaan henkilökohtaisiksi hyötykoiriksi. Henkilökohtaisia hyötykoiria ovat myös esimerkiksi avustajakoirat, opaskoirat, kasvatus- ja kuntoutuskoirat, hypokoirat, kuulo- ja tukikoirat sekä Kennelliiton kaverikoirat. (Kennelliitto s.a.)

Ressu-toiminnassa tukihenkilö toimii luotettavana aikuisena lapselle ja nuorelle. Tukihenkilönä toimiminen on antoisaa ja tehtävässä pääsee jakamaan ilon koirastaan lapsen tai nuoren kanssa. Tukihenkilön tärkeitä taitoja ovat yhteistyökyky ja kyky lukea omaa koira. Koiran tulee olla hoidettu, terve ja sosiaalinen, mikä tulee toimeen lasten kanssa ja on perustottelevainen sekä yhteistyöhaluinen. Tukihenkilöt ja koirat valitaan aina tarkasti ja tukihenkilöt koulutetaan tehtävänsä. 7–17-vuotias lapsi tai nuori voi saada tukihenkilön oman sosiaalityöntekijänsä kautta. Toiminta on vapaaehtoista niin tukihenkilöille kuin lapsille ja nuorillekin. (Ressu 2018)

Tukisuhteessa koira käytetään apuna tukihenkilön ja lapsen tukisuhteen muodostamisessa ja luottamuksen syntymisessä. Koira on ennakkoluuloton,

jolloin lapsella on pienempi kynnyks kerton vaikeistakin asioista ja omia tunteita voi peilata koiran elekielestä. Lapsi voi oppia paljon koiralta. Koiraa pitää hoidaa, jolloin lapsi oppii vastuuntuntoa ja itseluottamus vahvistuu. Lapsi oppii tuntemaan myös eläimen tarpeita ja empatia kehittyy koiran kanssa toimiessa. Koiran kanssa ulkoilu motivoi liikkumaan. (Ressu 2018)

Tukihenkilötoiminta on tukea tuottava vapaaehtoistyötä, jossa autetaan jollakin tavalla heikommassa asemassa olevaa. Tuen tarve johtuu yleensä yksinäisyydestä ja sosiaalisten verkostojen puutteesta. Yksi eniten sitoutumista vaativista vapaaehtoistyön muodoista on lastensuojelun tukihenkilötoiminta. (Laiomio & Välimäki 2011, 11, 15.) Avohuollon asiakkaina olevat lapset asuvat kotona ja tapaavat tukihenkilöä pari kertaa kuukaudessa yleensä kodin ulkopuolella. Lasten ja nuorten elämäntilanteet voivat olla myös erilaisia. Lapsi voi olla sijoitetuttuna kodin ulkopuolelle. Avohuollon asiakkaana oleva nuori voi olla myös itsenäistymässä tai lastensuojelun jälkihuollossa. Jokaisen asiakkaan tuen tarve on erilainen. Tukihenkilötoiminnan taustalla on lastensuojelulaki (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417), jonka mukaan lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen tulee saada tukihenkilö tai tukiperhe tarpeen tullen. Kuntien sosiaalitoimet ja sosiaalialan järjestöt järjestävät lastensuojelun tukihenkilötoimintaa. (Lastensuojelun tukihenkilöksi s.a.)

2.4 Aiempi tutkimus

Malinen (2011) kertoo tutkimuksessaan, kuinka tärkeitä eläimet ja luonto ovat olleet varsinkin turvattomissa oloissa kasvaneille lapsille ja nuorille, sillä eläimet ja luonto ovat tuoneet heille lohtua ja turvaa. Kodissa vallitsevasta ahdistavasta ilmapiiristä irtauduttiin olemalla luonnossa tai eläinten kanssa. Eläimet tarjoutuvat usein silitettäväksi, eivätkä ikinä tuominneet lapsia. Eläimet auttoivat lapsia rauhoittumaan ja rentoutumaa, koska eläimellä oli positiivinen vaikutus lapsen tunteiden säätelyyn. Lapset saivat merkityksen tunnetta huolehtiesaan kotieläimistä ja lemmikeille kerrottiin omista murheistaan. (Malinen 2011, 31–32.)

Lepolan (2022) opinnäytetyön tulokset osoittavat eläinavusteisen työskentelyn vaikuttavan lapsiin ja nuoriin pääosin positiivisesti. Eläinavusteisuuden havaittiin parantavan lasten mielialaa ja kykyä ilmaista omia tunteitaan. Myös lasten

keskittymiskyky, itseluottamus ja itsehillintä kehittyivät, minkä myötä lasten voimaantuminen lisääntyi. Eläinavusteisuudesta löytyi myös tuki työntekijän ja asiakkaan välisen luottamussuhteen syntymiselle, sillä vaikeista asioista puhuminen helpottui. (Lepola 2020.)

Niemen (2018) opinnäytetyön tulosten mukaan koira-avusteinen toiminta oli monin tavoin merkityksellistä sekä mukana oleville vapaaehtoisille että nuorille, sillä molemmille se toi hyvää mieltä, iloa, vaihtelua arkeen, syyn poistua omasta kodista sekä lisäsi sosiaalisia kontakteja. Nuorelle merkityksellistä oli saada koirakaveri ja eläimen ohjaaminen mahdollisesti positiivisiin kokemuksiin. Vapaaehtoiselle hyvän mielen tuottaminen muille oli merkityksellistä sekä suhteen kehittäminen omaan koiraansa. Niemen opinnäytetyön tulosten perusteella voidaan päätellä koira-avusteisen vapaaehtoistoiminnan edistävän vapaaehtoisen sekä nuoren hyvinvointia. Tutkimustulosten perusteella koira-avusteinen vapaaehtoistoiminta antaa varhaista tukea elämän haasteissa, ennaltaehkäisee ongelmia sekä lisää vapaaehtoisten osallisuutta ja kaikkien osallistujien sosiaalista pääomaa. Eläinavusteiset menetelmät tuovat ihmiselle mielihyvää, rentouttavat vuorovaikutusta sekä edistävät sosiaalisuutta. Koira-avusteisella toiminnalla tarjotaan nuorelle sosiaalista tukea ja vahvistusta omaan toimintakykyyn. Koira-avusteisessa vapaaehtoisuustoiminnassa voi syntyä luottamuksellinen ihmissuhde ja yhteisöllisyyden tunne, mitkä puolestaan parantavat ihmisen hyvinvointia. Koira-avusteinen vapaaehtoistoiminta on tarpeellista sekä yksilön, että yhteiskunnan näkökulmasta. Se tarjoaa osallistujille osapuolilleen mielekkään osallistumisfoorumin ja näin ehkäisee syrjäytymistä. Lisäksi koira-avusteinen vapaaehtoistoiminta vahvistaa muiden sektoreiden auttamistyössä käytettäviä voimavaroja. (Niemi 2018.)

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuskysymys ja kohderyhmä

Tutkimuskysymys voidaan kuvata pulmana, mikä halutaan ratkaista tai arvioiduksi, mikä halutaan selvittää. Tutkimuskysymys tulee rajata selkeästi, ettei tutkimus jää tuloksiltaan merkityksettömäksi. Yleisimpiä virheitä ovat liian laajat tutkimuskysymykset, joiden avulla ei päästä pintaa syvemmälle ja tutkimus muodostuu myös aikaresursseihin nähden liian laajaksi. Yhdessä tutkimuk-

nessa kyetään vastaamaan enintään neljään ja yleensä vain kahteen tutkimuskysymykseen. (Vilkkä 2015, 60–61.) Tässä tutkimuksessa on yksi tutkimuskysymys: Miten vapaaehtoiset kokevat koira-avusteisen tukihenkilötoiminnan?

Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan tulee tarkentaa, tutkitaanko kokemuksiin vai käsityksiin liittyviä merkityksiä. Kokemus ja käsitys eroavat toisistaan siten, että kokemus on aina henkilökohtainen ja käsitys perustuu yhteisön toistuviin tapoihin. (Vilkkä 2015, 118.) Tässä opinnäytetyössä tutkitaan vapaaehtoisten omakohtaisia kokemuksia koira-avusteisesta lasten ja nuorten tukihenkilötoiminnasta.

Opinnäytetyön aiheena on koira-avusteinen lasten ja nuorten tukihenkilötoiminta. Tutkimuksen kohdejoukkona toimii Ehjä ry:n Ressu toiminnan vapaaehtoiset. Opinnäytetyön tutkimuksen tarkoituksena kartoittaa Ressu toiminnan vapaaehtoisten omia kokemuksia toiminnasta. Haastattelut ovat vapaaehtoisia ja haastatteluihin pääsevät kuusi ilmoittautunutta Ressu toiminnan vapaaehtoisia.

3.2 Tutkimusote

Opinnäytetyön tutkimusotteena on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivinen tutkimus perustuu Creswellin mukaan induktiiviseen prosessiin, mikä etenee yksityisestä yleiseen. Kyseisessä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita useasta yhtäaikaisesta tekijästä, jotka jokainen vaikuttavat tutkimuksen lopputulokseen. Glesnen ja Peshkin mukaan kvalitatiivinen suuntaus olettaa, että muuttujat ovat monimutkaisia, toisiinsa kietoutuneita ja vaikeasti mitattavissa. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 25.) Laadullisella tutkimuksella ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan pyritään antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta ilmiölle, kuvaamaan tapahtumaa tai ymmärtämään tiettyä toimintaa. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että ne henkilöt, joilta kerätään tietoa, tietäisivät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 98.)

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan todellista elämää ja tutki-
maan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullista tutkimusta

tehdessä tulee pitää mielessä, että todellisuutta ei voi hajottaa mielivaltaisesti osiin, vaikka todellisuus onkin moninainen. Tapahtumat muovaavat toinen toisiaan ja siten rakentuu monen suuntaisia suhteita. (Hirsjärvi ym. 2009, 161.) Laadullisen tutkimusmenetelmän tarkoitus ei kuitenkaan ole löytää tutkittavasta asiasta totuutta, vaan tavoitteena on näyttää ihmisen toiminnasta jotain, mikä ei ole tavoitettavana välittömästä havainnosta. Asiat, jotka ovat välittömän havainnon tavoittamattomissa, ovat verrattavissa arvoitukseen. Tutkimuksen tavoitteena on tällaisten arvoitusten ratkaiseminen (Vilkkä 2015, 120.) Laadullinen tutkimusote on sopiva valinta tähän tutkimukseen, koska tarkoituksena on yksilöiden henkilökohtaisten kokemusten selvittäminen ja tarkastelu.

3.3 Aineiston kerääminen

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä on teemahaastattelu. Teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu etenee tiettyjen teemojen mukaan, mitkä ovat valittu etukäteen. Teemoihin on myös valmiiksi suunniteltuja tarkentavia kysymyksiä. Etuna on kuitenkin se, että haastattelussa voi uudelleen muotoilla ja syventää kysymyksiä haastateltavien vastauksiin perustuen ja siten voidaan korostaa ihmisten tulkintoja asioista. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 87–88.)

Teemahaastattelu on strukturoimatonta haastattelua lähempänä, kuin strukturoitua. Haastattelun teema-alueet ovat kaikille samat ja siksi teemahaastattelu on puolistrukturoitu. Teemahaastattelu ei ole yhtä vapaamuotoinen kuin syvähaastattelu, mutta siinä ei ole myöskään strukturoidulle lomakehaastattelulle ominaisia kysymysten tarkkoja muotoja tai järjestyksiä. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 48.)

Teemahaastattelu sopii työni aineistonkeruumenetelmäksi, koska tarkoituksena on selvittää yksittäisten henkilöiden kokemuksia koira-avusteisesta lasten ja nuorten tukihenkilötoiminnasta. Haastateltavalle kyetään antamaan mahdollisuudet vastata vapaasti heihin itseensä liittyviin asioihin. Tutkimus kohdistuu EHJÄ ry:n Ressu toiminnan vapaaehtoisten kokemuksiin, mistä ei ole aiempaa tutkimustietoa. Haastattelu on silloin hyvä aineistonkeruumenetelmä, kun on vaikea tietää etukäteen vastausten suuntia. Tutkimustyössäni

on myös helposti erottuvat teemat, joita ovat motivaatio, kokemus koiran vaikutus tukihenkilötoimintaan ja kokemus Ressu-toiminnasta.

Työssäni haastattelen kuutta Ressu toiminnan vapaaehtoista työntekijää. Kuiden henkilön haastattelussa työmäärä säilyy vielä kohtuullisena. Aineiston riittävyys selviää myös saturaatiosta eli kylläntymisestä. Saturaatiolla tarkoitetaan sitä, että haastateltavat eivät tuota tutkimusongelman kannalta enää uutta tietoa ja aineisto alkaa toistamaan itseään. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 99.)

3.4 Aineiston analyysimenetelmä

Laadullisen aineiston analyysi luo aineistosta mielekkään kokonaisuuden, josta tuotetaan perusteltu tulkinta ja johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä. Analyysin tekeminen koostuu osien analysoinnista sekä niistä laadituista synteeseistä. Analyysissä aineistoa eritellään, tiivistetään sekä luokitellaan. Synteesissä puolestaan luodaan kokonaiskuva aineistosta ja esitetään tutkimuskohde uudesta näkökulmasta. Aineiston analyysin onnistuneet tulkinat vaativat tutkijalta irrottautumista yksittäistapauksista ja kykyä kertoamaan niistä yleisemmällä tasolla. (Puusa & Juuti 2020, 148.)

Aineistolähtöisessä analyysissä tutkittavan ilmiön aikaisemmilla havainnoilla, tiedolla sekä teorialla ei tulisi olla mitään tekemistä analyysin toteuttamisen ja lopputuloksen kanssa. Aineistolähtöisen analyysin suurin haaste on se, että analyysi toteutuisi tiedonantajien ehdoilla, eivätkä tutkijan ennakkokäsitykset vaikuttasi analyysiin. Jotta kyseinen ongelma voitaisiin ratkaista, tutkija voi kirjoittaa ennakkokäsityksensä auki paperille ja pyrkiä suhtautumaan niihin tietoisesti analyysiprosessin aikana. Tämä tekniikka on Fenomenologis-hermeneuttisen perinteen metodi, jossa tunnistetaan ennakkokäsitysten vaikutuksen vakavuus. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 96.)

Kerätty tutkimusaineisto litteroidaan, eli nauhoitettu haastatteluaineisto muutetaan tekstiksi. Litterointi on vuoropuhelua tutkijan ja tutkimusaineiston välillä, minkä avulla aineiston analysointi helpottuu. Haastattelun sisältö ei saa muuttua litteroinnin aikana, sillä pienetkin muutokset vaikuttavat tutkimuksen luotettavuuteen. (Vilkkä 2015, 137–138.)

Tässä opinnäytetyössä litteroin haastattelut ja käyn ne läpi teemoittain. Analyysivaiheessa erittelen haastatteluista saadun aineiston teemojen mukaan ja luon niistä selkeitä kokonaiskuvia. Aineiston analyysissä pyrin kertomaan haastattelutuloksista yleisemmällä tasolla yksittäistapauksien sijaan. Tulosten kokonaiskuvien lisäksi tuon analyysi osiossa esille merkittäviä poikkeavuuksia.

4 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

4.1 Motivaatio koira-avusteiseen lasten ja nuorten vapaaehtoiseen tukihenkilötoimintaan

Vapaaehtoistyö tuottaa usein merkityksellisyyden tunnetta ja se on havaittavissa myös vapaaehtoisten kommentteista. Kaikissa kuudessa haastattelussa haastateltavat mainitsevat, että halu auttaa on ollut syynä toimintaan mukaan lähtemiselle. Haastateltavia motivoi vapaaehtoisena tukihenkilönä toimimisessa avun antaminen, sillä se tuottaa heille hyvää mieltä.

H5: No ehkä se, että jos voi olla jollekin tällaiselle nuorelle avuksi jollain tavalla, niin se on varmaan se mikä sitten motivoi. Että, tota eihän se paljon ole mitään tällainen toiminta. Nyt voi auttaa. Mutta jossain tilanteissa siitä voi olla apua ja jos siitä on jokin pieni apu tällaisen nuoren kasvuprosessissa niin hyvä juttu.

H6: Siitä tulee niinku iloinen mieli. Jos pystyy vähän niinku toista auttamaan.

Haastatteluissa palkitsevimiksi asioiksi lasten ja nuorten vapaaehtoisena tukihenkilönä toimimisessa nousevat luottamussuhde lapseen tai nuoreen sekä tukena oleminen. Luottamussuhteen syntyminen saa nuoren uskoutumaan tukihenkilölle vaikeistakin asioista, jakamaan omaa taakkaansa ja tukeutumaan omaan tukihenkilöönsä. Yksi haastateltavista mainitsi myös palkitsevaksi lapsen kasvun ja kehityksen seuraamisen.

H2: No tämän lapsen kasvu ja kehityksen näkeminen ja seuraaminen ja se luottamus, mikä meidän välille on syntynyt, niin se on ehdottomasti niinku se ykkösasia. On voinut olla avuksi.

H3: Että ehkä päällimmäisenä nostaisin sen tota sen semmoisen luottamussuhteen muodostumiseen ja sitten se, että kun se nuorukainen sen luottamuksen myötä uskaltaa sitten omista vai-

keista asioistansa keskustella niinku ikään kuin vähän vieraan ihmisen kanssa.

H5: No ehkä se, että on huomannut että se nuori on niinku saanut meistä jotain apua, että hän on niinku hän on aika paljonkin niinku tosi vaikeissakin tilanteissa niinku turvautunut meihin tai minuun. Tietysti sitten ehkä enemmän ihmisenä, että on semmoinen luottamus saavutettu.

Yksi haastateltavista koki palkitsevimmaksi paremman mielen tuottamisen nuorelle. Haastateltavaa auttaa jaksamaan se, että tapaamiset tuottavat nuorelle ilon hetkiä ja ovat hänelle tärkeitä.

H6: No se että jos pystyy vähänkin niinku saamaan nuorelle niinku parempaa mieltä hän joskus mainitsi muun muassa sillä tavalla, että hänen ainoat niinku ilon hetket elämässä on se, kun me joka toinen viikko tavataan, niin se tietysti on niinku tärkeitä, se auttaa jaksamaan.

Valtaosassa haastatteluissa nousi esiin se, että haastateltavat ovat lähteneet koiransa kanssa toimintaan mukaan, koska koira pehmittää asiakkaan ja tukihenkilön kohtaamista. He ajattelevat koiran olevan myös tukisuhteessa merkittävä sillanrakentaja tukisuhteen alkupuolella. Yksi haastateltavista mainitse, että haluaa jakaa sitä iloa muille, jota hän saa omasta koirastaan.

H1: Lähinnä sitä, että just saisi semmoiset lapset millä ei välttämättä ole koira tai mitään, niin saisi siitä koirasta iloa ja sitten kun toi on niin semmoinen helppo. Mutta sitten on kumminkin tommoinen kun yleensä niissä on aika paljon huomannut että on pikkukoiria kanssa niin että on tommoinen vähän erilainen ja isompi koira ja sitten tuommoinen pörröinen ja mitä voi niinku hahlailee ja kaikkea niin ja pystyy vetämään pulkkaa ja semmoista, niin ajattelin että jakaa tota itsellekin on niin paljon iloa tuosta niin sitä iloa ja sitten itselle tulee siitä sitten taas sillain hyvä mieli että pystyy antamaan erilaisia kokemuksia ja olemaan siinä.

4.2 Kokemus koiran vaikutuksesta tukisuhteeseen

Puolet haastateltavista mainitsivat, että koiralla on ollut aluksi suurempi merkitys tapaamisiin. Koira on herättänyt lapsissa ja nuorissa enemmän mielenkiini-

toa tapaamisien alkupuolella, sillä koira on tullut osalle nuorista uutena ulottuvuutena tuen saamisessa. Tapaamisten vakiinnuttua, myös koira tulee tutuksi lapselle ja nuorelle ja on itsestään selvyys, että koira on mukana tapaamisilla.

H1: Tässä kohtaa ei varmaan, että varmaan olisi mennyt ihan ilman koiraakin, mutta ehkä olisi ollut vähemmän ulkoilua, että siten se on se, että niinku käydään käppäilemässä.

H2: No alussa se oli vähän tärkeämpi, että se nuori tykkäsi niinku sitä taluttaakin ja ja oikeastaan mä luulen, että nyt enää sille ei ole niin suurta merkitystä.

H4: Mun mielestä tota sillan alkuunsa se vaikutti enemmän ja itse asiassa tota. Jotenkin huomasi, että kun tää tuettava ei ollut niin tottunut koiriin, että se kesti aikansa ennen kuin hän niinku jotenkin tottui mun koiraan.

H4: No se oli ehkä niinku mä ajattelen täällä, että se oli ehkä myöskin sellainen niin kun hänelle on markkinoitu tällainen koira avusteinen tukihenkilö. Niin jotenkin sen koiran kautta oli helpompia luoda myös sitä suhdetta niinku minuun. Että, silloin mä koen, että se oli helpompi.

Toinen puoli haastateltavista puhuivat koiran vaikutuksesta ylipäänsä tapaamisien tunnelmaan ja vuorovaikutukseen lapsen tai nuoren kanssa. Koira on rauhoittanut nuorta ja siten edesauttanut vaikeista asioista puhumista. Koira tekee kohtaamisista luontevampia ja keventää ilmapiiriä olemalla paikalla ja tuottaa hyvää mieltä hännän heilutuksillaan.

H3: No just koiran kanssa ehkä se, että siinä välitty semmoinen, semmoinen niin kun tota äänetön hiljainen vuorovaikutus että se. Toisinaan koira on semmoinen tota että se murtaa sitä 2 ihmisen välistä. Pidemmässä sanoisin tämmöistä niin kun mörököllin muuri, mutta joku tämmöinen ymmärrät varmaan mitä tarkoitan, että se koira on siinä välissä pehmittää vähän sitä kohtaamista, että pystyy niinku kertomaan vaikeata asiaa, kun se koira on siinä vieressä. Esimerkkinä semmoinen, että jos on joku harmitus ja ja tota jos mä nyt olisin kahdestaan jonkun teinin kanssa niin tuskin se sitä mulle tulisi sanoa, mutta sitten kun on se koira siinä, että tuli vähän koira rapsuttaa ja sitten siinä, kun on aikansa rapsutella koiraa niin sitten se lähtee se asia tulee sieltä, että joku asia harmittaa ja sitten hups keikkaa sen asian käsittely siinä. Ohimennen kun se koira on ollut niinku välikappaleena. Ja sitten tietysti se, että kun. Muunkin tässä tapauksessa, kun nuorukainen istui sen playstation niin äärellä päivän niin tota se oli

se motivaattori lähtee sinne pihalle kun sä joku taluttaa koiraa että. Että, jos mä olisin mennyt sitä yksinäni pyytäen, niin tuskin olisi lähtenyt sitten liikenteeseen.

H5: Kun menet just sillä tavalla, että että siinä tulee semmoinen niinku luonnollinen olo, että ei ei ole mitään semmoista niinku että koitetaan nyt löytää jutun juurta jostain vaan siinä on aina se koira antaa sen mahdollisuuden jutella jostain.

H6: Tota niin se on siinä niinku semmoinen seuralainen ja onhan se sillä, kun se tapaa tän meidän tuettavan niin se heti on sillä iloisesti heiluttelee siinä häntää ja että onhan se niinku tavallaan myös linkkinä siinä sillain että.

Viisi kuudesta haastateltavasta kokee, että koiran läsnäolo vaikuttaa lapseen ja nuoreen positiivisesti. Koirasta keskusteleminen voi toimia johdatteluna nuoren omien haasteiden ja murheiden esille tuomiseen. Koiralla on vaikutus lapsen ja nuoren mielialaan positiivisesti ja sitä kautta myös vaikutus heidän hyvinvointiinsa. Haastateltavat kokivat, että koira on helpottanut tutustumista myös nuoren näkökulmasta. Yksi haastateltavista kuitenkin kokee, ettei koiran läsnäololla ole vaikutusta nuoreen.

H2: Helpottaa niinku sitä puhetta, kun hän on ollut kauhean semmoinen sulkeutunut aikaisemmin, että hänen kanssaan on voinut puhua kyllä paljon, mutta että sitten semmoisista vähän niinku tunteisiin menevistä asioista, niin hän ei ole oikein osannut eikä halunnut puhua, mutta koiran kautta on niinku helppo avata sitten niitä, että voi voi mikä että nyt on vaativilla vähän huonosti kun tää remmi menee nyt täältä alta ja katso nyt vähän, että ennen kuin tämmöisiä tämmöisiä pieniä asioita, niin sitten hän on itse ruvennut puhumaan samalla lailla sille koiralle ja sitä kautta vähän niinku itsestäänkin pystyy puhumaan. Että, kyllä se auttaa.

H3: Riippuu tästä päivästä, mutta hyvinkin paljon paljon tuota toisinaan semmoinen. Sanotaanko mielialan muutoksiin paljonkin, kun jos esimerkiksi. Tämmöinen tapaaminen kestää vaikka parisen tuntia takana. Reilu niin niin tota siinä kun on lähdetty liikenteeseen niin on voinut olla vähän mieli maassa ja sitten kun on koiran kanssa saanut pelata ja touhuta niin sitten tota on ollut paljon parempi mieli kun on taas palattu takaisin. Että, kyllä se niinku se on se henkiseen hyvinvointiin ja mielialaan vaikuttaa hyvinkin paljon että.

Valtaosa haastateltavista kokee koiran vaikuttavan positiivisesti omaan työhönsä vapaaehtoisena tukihenkilönä. Kaksi haastateltavista mainitsevat, että

koira lisää työn mielekkyyttä ja koiran into tarttuu. Koirasta tarttuu positiivisuus niiden omistajiinsa ja se antaa hyvät lähtökohdat tapaamisiin ja lasten sekä nuorten kohtaamiseen. Vapaaehtoisten asenteeseen ja jaksamiseen vaikuttaa myös koiran innokkuus ja iloisuus tapaamisille lähtiessä. Innokas koira tuo positiivisuutta päivään ja motivaatiota vapaaehtoisten työhön.

H2: Totta kai voisi olla tukihenkilö ilman koiraakin ja olenhan mä teen paljon semmoista vapaaehtoistyötä missä koira ei ole mukana mutta koira tekee sen tietysti että itsellä on niinku kivempi lähteä kun tulee se koira siinä mukana ja tietää että koira tykkää kun mennään retkelle.

H3: No aika paljonkin, kun se on kumminkin työpari ja työkaveri että tota. Ja se että, kun koiran kanssa lähtee liikenteeseen tota niin, se koiran into tarttuu itseäänkin. Tota tommoinen koira mikä muullakin on, kun siinä on virtaa ja se on aina iloinen ja sitten kun lähtee töihin. Tää on tällainen, että menee töihin mielellään tota niin kyllä se niinku itsellekin tuo semmoista positiivista mieltä ja motivaation nostatusta että.

Yksi haastateltavista kokee koiran helpottavan omaa työtään seuraavasti:

H5: No se helpottaa sitä just sen takia, että mun ei tarvitse niinku teennäisesti koko aika keksiä jotain juttuaiheita.

Suurin osa haastateltavista kokee koiran vaikuttavan rikastuttavalla tavalla tapaamisien sisältöön ja koirat tekevät tapaamisista lähtökohtaisesti hyvin ulkoilupainotteisia. Tapaamisten ulkoilupainotteisuus tarkoittaa myös sitä, että tapaamisilla päästään liikkumaan yhdessä. Tapaamisia on ollut metsissä, rannalla, kahvilassa sekä agilityn parissa. Metsissä tapaamisien sisältöön voi kuulua eväiden syömistä tai makkaran paistoa nuotiolla.

H2: Että onneksi täällä on nyt semmoinen kahvila, mihin voi ottaa koiran, että me ollaan nyt sitten joitakin kertoja oltu siellä kahvilassa sitten tavattu nyt kun hän on vähän suurempi jo niin niin tota sitten koira on ollut siellä ja sekin on kauhean hauskaa.

H3: No sisältöön tietysti vaikuttaa sillain, että ollaan hyvin paljon ulkona. Ulkona tietysti säästä riippuen. Justiinsa, että ulkoilua, lenkkeilyä ja sitten tota tommoisia. Me tehtiin tän viimeisen tuettavan kanssa, kun oli tietysti kaupunkilais lapsukainen, niin käytiin paljon tuota lähdettiin metsäretkille ja eväät mukaan ja ihan niinku laavulle mentiin ja tehtiin nuotio ja paisteltiin makkaraa. Tähän on

suuri elämys tämmöisellä kaupunkilais nuorelle, että hänhän teki mun kanssa ensimmäisen nuotion valkeen.

Kaksi vapaaehtoisista mainitsivat, että ovat tavanneet lasta tai nuorta joskus myös ilman koira. Koira on kuitenkin ollut yhtenä puheenaiheena näilläkin tapaamisilla. Toinen kyseinen haastateltava sanoi tapaamisten olevan vähän tylsiä, jos koira ei ole mukana. Koira-avusteisessa lasten ja nuorten tukihenkilötoiminnassa tukisuhde ei ole ainoastaan nuoren ja tukihenkilön välillä, vaan myös koirasta tulee osa tukisuhdetta.

4.3 Kokemus Ressu-toiminnasta

Kaikki kuusi haastateltavaa kokivat käymänsä koulutukset hyödyllisinä. Haastateltavat mainitsivat koulutusten olleen hyviä sisällöltään, asiantuntevia ja hyvin suunniteltuja. Koulutuksissa käytiin haastateltavien mukaan läpi erilaisia tapauksia, jotta tiedetään, kuinka toimitaan tietynlaisissa tapauksissa. Koulutukset koettiin runsaasti informaatiota sisältävinä. Valtaosa haastateltavista kokivat, että koulutukset ovat palvelleet heitä tukihenkilönä toimimisessa. Haastateltavat ovat saaneet varmuutta omaan tekemiseensä ja tukisuhteita tukevaa tietoa.

H1: Ne itse ne koulutuspäivät. Mun mielestä nekin oli silleen että mä olin siis, että oli tosi mukava ja tosi hyvin suunniteltu se koulutus, että sai kaikkea se informaation ja käytiin kaikennäköisiä tapauksia läpi, että pystyy niinku valmistautumaan vähän kaikkea ja periaatteessa käydään läpi silleen niinku että valmistaudutaan pahimpaan. Mutta se on mun mielestä hyvä, että sitten tietää, että sitten, jos tulee mitä tilanteita vaan niin on vähän kaikkea käyty läpi.

H2: Joo no kyllä tää erityislapsen asiat niin vaikka nyt mulla varsinaisesti hän ei ole sillä lailla mikään erityislapsi, mutta semmoisia piirteitä ja semmoisia niin kuin keinoja mitä siellä tuli tämmöisiä niinku että mitä kaikkea voi niinku tehdä ja mitkä pitää niinku huomioida siellä taustalla ja nimenomaan tää perhe perheyhteisö koska mähän en ole sen perheen kanssa tekemisissä juuri lainkaan niin kuitenkin se on siellä taustalla niin se auttoi niinku. Siellä koulutuksessa, niin nää ymmärsin paljon paremmin sitä perhettä. Koulutuksen jälkeen. Ja sitten taas se auttaa ymmärtämään sitä tukilasta itseään, kun jotenkin jollain tavalla niinku se perhe tulee sitä kautta kuitenkin läsnä olevaksi.

H4: No kyllähän ne toisi semmoista itsevarmuutta ja luottamusta siihen, että OK. Että kyllä me ehkä selvittää ja siihenhän liittyy siis kaikki nämä tiedolliset luennot myöskin miten lastensuojelutoimia näin ja sitten tota koiran kanssa että miten toimitaan. Kyllä ne toi semmoista varmuutta siihen että siinä aika tarkkaan käytiin läpi kaikki.

Kaikki haastateltavat kokivat tukisuhteiden aloittamisen selkeänä ja toimivana prosessina, jossa käydään läpi oleellisia asioita tukisuhteen aloittamiseen liittyen. Aloitusprosessi koetaan myös joustavana prosessina, missä saa ammattilaisilta hyviä ideoita ja vaihtoehtoja tukisuhteen aloittamiseen ja sisältöön. Yksi haastateltava oli tyytyväinen, kun hänen toiveitaan oli kuunneltu ja toiselle tuli aloitusprosessista turvallinen olo.

H5: Siitä on niin pitkä aika, että en mä edes muista. Mutta siis mun mielestä se on mennyt kauhean joustavasti, että mä huomaan, että ne on niinku ammattilaisia nää jotka järjestää tätä ressu toimintaa, että tietää kuinka tätä kuuluu järjestää ja meillä tarjotaan se mitä me tarvitaan, että niinku hyvin pääsee liikkeelle. Että ei, en mä osaa niinku oikeastaan, koska aluksihan tietysti kun ei tiedä, niin se, että he opastaa meidät liikkeelle ja antaa kaiken näköisiä niinku vaihtoehtoja, ideoita ja muuta niin siinä saa valtaavan hyvän käsityksen siitä, että mitä tää mahdollisesti on tää toiminta.

Kaikki haastateltavat olivat tyytyväisiä saamaansa tukeen. Vertaistapaamiset on koettu hyvänä tukimenetelmänä, joissa voidaan yhdessä pohtia erilaisia tilanteita ja ratkaisuja haasteisiin. Haastateltavat kokevat voivansa ottaa pienellä kynnyksellä yhteyttä Ressu-toiminnan koordinaattoriin, joka tiedottaa myös loma-aikojen yhteydenotto ajat vapaaehtoisille.

H1: No se on kanssa ollut ihan sellainen kiva, että sitten kun on, niin vertaistapaamisia siellä on niitä muitakin, niin sitten on kuullut vähän millain muilla menee ja sitten on pohdittu sillain porukalla, että no mitäs tämmöiset ja tämmöiset tilanteet ja miten pitäisi ratkaista ja sillain ja on voinut vapaasti jutella kaikista jutuista niin se on ollut mun mielestä tosi kiva.

H2: Ja tuki on ollut tosi riittävää, että aina on saanut. Jos on jotain, niin on voinut olla yhteydessä ja tietää mihin olla yhteydessä myös loma aikoina. Ja tota sitten nää vertaistapaamisia niin mä arvostan niitä tosi suuresti, että korona aikana niin oli jotain tämmöisiä teamsin palavereja ja sitten nää läsnäolo palaverit niin ne on ollut mun mielestäni tosi tärkeitä.

H6: Ja kun mun mielestä mä oon saanut ihan sillain tukea, kun on ollut ja musta on ollut kiva kun järjestettiin just se semmoinen coopers juttu ja tällöinen että tulee sitten myös sellaista vähän niinku siinä virkistystä sitten että voi itse mennä sen koiran kanssa. Eli silloinhan se tukihenkilö tavallaan ei ollutkaan sitten mukana, että me oltiin niinku ne sen verkosto siellä. Ai se hupeni oli siis tää tällöinen niin kun se on vähän kuin agility tyyppistä mut saatiin semmoinen lajikokeilu semmoiseen sellaiseen niinku coopersesteitä tavallaan missä ei ole hyppyjä ja tällöistä, mutta se oli järjestetty sillä, että me menttiin semmoiseen koirakouluun ja oltiin siellä.

Yksi haastateltavista sanoi, että toiminnan mainostamisessa on kehitettävää, sillä hänen kokemuksensa mukaan toimintaa ei mainosteta tarpeeksi. Viisi kuudesta haastateltavasta ei keksinyt kehitettävää itse Ressu-toiminnasta. Esille tulleet kehittämissideat liittyivät sosiaalitoimelle raportointiin. Muutama haastateltavista kokivat raportoinnin vaikeaksi, koska sitä ei voi tehdä verkossa, vaan se tehdään paperille. Yksi haastateltavista mainitsi kehitettäväksi sen, että olisi mukavaa, jos koiran voisi ottaa mukaan sosiaalitoimen kanssa käytäviin palavereihin.

5 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Keskeisten tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tarkoituksena on ollut hankkia tietoa, kuinka vapaaehtoiset kokevat koira-avusteisen lasten ja nuorten tukihenkilötoiminnan. Kerätyn aineiston mukaan voidaan päätellä, että vapaaehtoiset kokevat toiminnan tärkeänä ja merkityksellisenä. Myös Niemen (2018) opinnäytetyön tulosten mukaan koira-avusteinen toiminta oli monin tavoin merkityksellistä sekä mukana olleille vapaaehtoisille että nuorille, sillä molemmille se toi hyvää mieltä, iloa, vaihtelua arkeen, syyn poistua omasta kodista sekä lisäsi sosiaalisia kontakteja.

Tuloksissa nousi esiin, että kaikki kuusi haastateltavaa ovat lähteneet Ressu-toimintaan mukaan, koska ovat halunneet olla avuksi. Avun antaminen tuottaa hyvää mieltä ja iloa antajalleen. Avuksi oleminen on motivoinut vapaaehtoisia lähtemään mukaan Ressu-toimintaan, mutta myös auttaa jaksamaan ja

jatkamaan toiminnassa mukana. Toisena vapaaehtoisten motivaation lähteenä oli tutkimusten mukaan työn palkitsevuus. Haastatteluissa palkitsevimiksi asioiksi nousivat luottamussuhde lapseen tai nuoreen sekä tukena oleminen. Lepolan (2022) opinnäytetyön tulokset osoittavat myös, että eläinavusteisuudesta löytyi tuki työntekijän ja asiakkaan välisen luottamussuhteen syntymiselle, sillä vaikeista asioista puhuminen helpottui. Myös Niemen opinnäytetyön mukaan koira-avusteisessa vapaaehtoisuiminnassa voi syntyä luottamuksellinen ihmissuhde ja yhteisöllisyyden tunne, mitkä puolestaan parantavat ihmisen hyvinvointia (Niemi 2018).

Valtaosassa haastatteluissa nousi esiin se, että vapaaehtoiset ovat lähteneet koiransa kanssa toimintaan mukaan, koska koira helpottaa asiakkaan kanssa kommunikointia sekä pehmittää kohtaamista. Haastateltavat ajattelevat koiran olevan merkittävässä roolissa tukisuhteen alkupuolella ja koira toimii uudessa ihmissuhteessa sen perustana. Myös Niemen (2018) opinnäytetyön mukaan eläinavusteiset menetelmät rentouttavat vuorovaikutusta, tuovat ihmiselle mielihyvää, sekä edistävät sosiaalisuutta.

Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä koiran merkityksestä tukisuhteen alussa, mutta koiran vaikutus tukisuhteen jatkossa jakoi mielipiteitä. Puolet haastateltavista painotti sitä, että koiralla on aluksi suurempi merkitys tapaamiseen, kuin jatkon osalta. Toinen puolisko haastateltavista puhuivat puolestaan koiran vaikutuksesta ylipäänsä tapaamisien tunnelmaan ja vuorovaikutukseen lapsen tai nuoren kanssa.

Vaikka puolet haastateltavista kokivat koiran merkityksellisyyden hiipuvan alun jälkeen, kuitenkin viisi haastateltavaa kuudesta kokee koiran läsnäololla olevan positiivinen vaikutus lapseen ja nuoreen. Myös Lepolan (2022) opinnäytetyön tulokset osoittavat eläinavusteisen työskentelyn vaikuttavan lapsiin ja nuoriin pääosin positiivisesti. Eläinavusteisuuden havaittiin parantavan lasten mielialaa ja kykyä ilmaista omia tunteitaan. Myös lasten keskittymiskyky, itsetuottamus ja itsehillintä kehittyivät, minkä myötä lasten voimaantuminen lisääntyi (Lepola 2020.) Malisen (2011) tutkimuksen mukaan eläimet auttoivat lapsia rauhoittumaan ja rentoutumaa, koska eläimellä oli positiivinen vaikutus lapsen tunteiden säätelyyn. Lapset saivat merkityksen tunnetta huolehtimaan kotieläimistä ja lemmikeille kerrottiin omista murheistaan (Malinen 2011,

31–32). Tutkimustulokset osoittavat koiran vaikuttavan rikastuttavalla tavalla tapaamisien sisältöön ja koirat tekevät tapaamisista lähtökohtaisesti hyvin ulkoilupainotteisia, mikä tuloksena puolestaan tukee Ressu-toiminnan tavoitteita.

Tulosten mukaan Ressu-toiminnan koulutukset koetaan hyödyllisinä ja sisältöltään hyvinä, aisaintuntevina ja hyvin suunniteltuina. Valtaosa haastateltavista kokivat käymänsä koulutuksien palvelleen heitä tukihenkilönä toimimisessa sekä olivat saaneet varmuutta omaan tekemiseensä. Kaikki haastateltavat olivat yksinkertaisesti tyytyväisiä saamaansa tukeen.

5.2 Eettisyys ja luotettavuus

Eettisessä tutkimustyössä lähtökohtana on, ettei tekijä tee tieteellistä varkausta eli plagioi tekstiä. Plagiointi on toisen kirjoittaman tekstin omimista ja viitteiden pois jättämistä. (Hakala 2004, 138.) Niin kuin kaikkia ihmisiä, myös tutkijaa koskevat eettiset periaatteet, normit ja arvot (Karjalainen ym. 2002, 58).

Tutkijan tulee ottaa huomioon monia tutkimuksentekoon liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tutkijan vastuulla on periaatteiden mukaan toimiminen, mikä edellyttää periaatteiden tuntemista. Hyviin tieteellisiin käytäntöihin kuuluu rehellisyys ja huolellisuus tutkimustyössä, avoimuus tutkimustuloksien julkaisussa sekä omassa työssä muiden tutkijoiden töiden kunnioittaminen. Tutkimustyön jokaisessa vaiheessa on vältettävä epärehellisyttä. Plagioinnin lisäksi huomioon on otettava, ettei tuloksia yleistetä kritiikittömästi, eikä tutkimuksessa esitetä tekaistuja havaintoja. Alkuperäisiä havaintoja ei tule myöskään muokata, sillä tulos vääristyisi. Hyvässä tutkimuksessa eettiset näkökohdat otetaan huomioon riittävässä määrin. (Hirsjärvi 2009, 23–27.)

Olen opinnäyteyössäni pyrkinyt noudattamaan hyvän tutkimustyön käytänteitä olemalla rehellinen ja avoin tutkimustulosten analysoinnissa. Olen pyrkinyt merkitsemään käyttämäni lähteet ja lähdeviitteet oikein, jossa apunani olen

käyttänyt Xamkin lähdemerkintäohjetta. Tutkimustulokset esittänyt haastattel-
tavien anonymiteettia kunnioittaen, eikä tuloksista pysty tunnistamaan haasta-
teltavia. Opinnäytetyöntekijänä olen ainoa, joka pääsee käsiksi haastattelu-
den materiaaleihin sekä videohaastatteluun tarvittavat henkilötiedot, että
haastatteluista saadut materiaalit hävitetään opinnäytetyön valmistuttua.

5.3 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että vapaaehtoiset kokevat koira-avusteisen
lasten ja nuorten tukihenkilötoiminnan tärkeänä ja merkityksellisenä. Vapaa-
ehtoisia motivoi koira-avusteisessa tukihenkilötoiminnassa avun antaminen ja
sen tuottama ilo. Tukihenkilötoiminnassa vapaaehtoiset kokevat palkitsevim-
pina asioina luottamussuhteen lapseen tai nuoreen sekä tukena olemisen. Va-
paaehtoisilla on kokemuksia koiran vaikutuksesta lapsen ja nuoren kanssa
kommunikointiin ja tapaamisien tunnelmaan. Koiran läsnäolo vaikuttaa positiiv-
isesti lapseen ja nuoreen. Vapaaehtoiset ovat tyytyväisiä saamaansa tukeen
ja kokevat koulutukset hyödyllisinä ja toimintaansa tukevinä.

Ressu-toiminnan tavoite on lisätä lasten ja nuorten ulkoilua, mikä tutkimuksen
mukaan toteutuu toiminnassa hyvin. Ressu-toiminnassa onnistunutta on myös
vapaaehtoisten tyytyväisyys koulutuksiin, toimivaan prosessiin sekä kyky ottaa
yhteyttä matalalla kynnyksellä toiminnan koordinaattoriin.

Jatkotutkimusehdotuksena voitaisiin tutkia syvemmin koiran vaikutusta tuki-
suhteeseen ja miten koira helpottaa ihmisten välistä kommunikointia. Jatkotut-
kimuksessa vertailun kohteeksi voisi ottaa lasten ja nuorten tukihenkilötoimin-
nan ilman koira, jolloin vastakkaisasettelu selkiyttää ja vahvistaa tutkimuksen
tuloksia. Tutkimuksessa voitaisiin tutkia niin vapaaehtoisten kuin lasten ja
nuortenkin kokemuksia, jolloin näkökulmia olisi lisää ja tulokset olisivat huo-
mattavasti kattavampia.

Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että Ressu-toiminnan mainostamista voisi li-
sätä. Esille nousi myös kokoukset sosiaalitoimen kanssa ja toive kokousti-
loista, joihin koiran voisi ottaa mukaan. Haastateltavat mainitsivat myös haas-
taviksi sosiaalitoimelle lähetettävien raporttien paperimuodon.

LÄHTEET

Ervast, L. & Raukola-Lindblom, M. 2021. Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä- tutkittua tietoa ja kokemuksia. Hansaprint Oy. Sanasilta Oy.

Green Care Finland ry. s.a. Saatavissa: <https://www.gcfinland.fi/yhdistys/> [viitattu 3.4.2023].

Hakala, J. 2004. Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. 2. painos. Tampere: Tammer-Paino.

Hautamäki, L., Ramadan, F. & Vilhunen, T. 2021. Millainen on hyvä eläinavusteinen interventio? WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021061738238> [viitattu 20.10.2022].

Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. 1. painos. Helsinki : Gaudeamus Helsinki University Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Ikäheimo, K. 2013. Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. 1. painos. Helsinki: Solution Models House.

Kahilaniemi, E. 2020. Eläinavusteinen intervention. Asiakkaan toiminnallisuuden tukeminen koira-avusteisin menetelmin. 2. painos. Tampere: Voimatassu Oy.

Kansalaisareena. s.a. Vapaaehtoistoiminnan määritelmä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://kansalaisareena.fi/vapaaehtoiselle/vapaaehtoistoiminnan-maaritelma/> [viitattu 26.10.2022].

Karjalainen, S., Launis, V., Pelkonen, R. & Pietarinen, J. 2002. Tutkijan eettiset valinnat. 1. painos. Tampere: Tammer-Paino.

Kennelliitto. s.a. Hyötykoirat. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kennelliitto.fi/koirat/hyotykoirat> [viitattu 31.10.2022].

Laimio, A. & Välimäki, S. 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2022/03/Vapaaehtoistoiminta-KEHITTY.pdf> [viitattu 26.10.2022].

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. 2007. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417> [viitattu 1.4.2023].

Lastensuojelun tukihenkilöksi. s.a. Tukihenkilötoiminta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lastensuojeluntukihenkiloksi.fi/mita-tukihenkilotoiminta-on> [viitattu 27.10.2022].

Lepola, M. 2020. Eläinavusteisen sosiaalityön vaikutukset lastensuojelun asiakkaiden voimaantumiseen. Opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-202008265648> [viitattu 9.12.2022].

Malinen, A. (2017). Rauhaa rauhattomuuteen: luonnon ja eläinten merkitys vaikeissa oloissa eläneiden lasten elämässä, n. 1945–1960. *Kasvatus & Aika*, nro 1. Saatavissa: <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/68703> [viitattu 9.12.2022].

Niemi, J. 2018. Tassukaverit. Eläinavusteisen vapaaehtoisen kaveritoiminnan merkitykset vapaaehtoisille ja nuorille. Opinnäytetyö. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018112818844> [viitattu 31.10.2022].

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. 1. painos. Tallinna: Printon Trukikoda.

Ressu. 2018. Koira-avusteinen lasten ja nuorten tukihenkilötoiminta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://ressutoiminta.fi/> [viitattu 25.10.2022].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 1. painos. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Teemahaastattelurunko

Taustatiedot:

- Millä paikkakunnalla toimit Ressu-toiminnan tukihenkilönä?
- Minä vuonna olet käynyt Ressu koulutuksen?
- Kuinka kauan olet ollut Ressu-toiminnassa mukana?
- Monesko tukisuhde käynnissä?
-

Teema 1: Motivaatio koira-avusteiseen lasten ja nuorten tukihenkilötoimintaan

- Kuinka päädyit vapaaehtoiseksi koira-avusteiseen tukihenkilötoimintaan?
- Millaisia ennakko-odotuksia sinulla oli Ressu toiminnasta?
- Mikä tukihenkilötoiminnassa on palkitsevaa?
- Mitkä asiat ovat puolestaan kuormittavia?
- Mitkä asiat auttavat jaksamaan tukihenkilönä toimimisessa?
- Mikä asiat innostavat osallistumaan tukihenkilötoimintaan koiran kanssa?

Teema 2: Kokemus koiran vaikutuksesta tukihenkilötoimintaan

- Kuinka koira vaikuttaa mielestäsi tukisuhteeseen?
- Kuinka koiran läsnäolo vaikuttaa lapseen tai nuoreen tapaamisilla?
- Miten koira vaikuttaa työhösi tukihenkilönä?
- Koiran vaikutus tapaamisien sisältöön?

Teema 3: Kokemus Ressu toiminnasta

- Millaisena Ressu toiminnan rakenne näyttäytyy sinulle?
- Kokemus Ressu toiminnan koulutuksista?
- Miten koulutus on palvellut itse tukihenkilönä toimimisessa?
- Millaisena koet tukisuhteen aloitusprosessin?
- Kokemuksia tuen saamisesta vapaaehtoisena?
- Kehittämisideoita?